

PLANERADE VÄGFÖRSTÄRKNINGAR AV VÄG 708, BOBYGDEN

Särskild utredning, steg 2, i form av sökschaktsgrävning

Väg 708
Delsbo socken
Hudiksvalls kommun
Hälsingland
2014

Anders Altner

PLANERADE VÄGFÖRSTÄRKNINGAR AV VÄG 708, BOBYGDEN

Särskild utredning, steg 2, i form av sökschaktsgrävning

Väg 708
Delsbo socken
Hudiksvalls kommun
Hälsingland
2014

Rapport 2014:21
Anders Altner

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie

Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.

Du kan själv ladda hem rapporter i PDF-format från länsmuseets hemsida www.lansmuseetgavleborg.se

Rapporter, böcker och mycket annat kan Du köpa/beställa i länsmuseets butik butiken@xlm.se eller 026-65 56 35.

Utgivning och distribution:
Länsmuseet Gävleborg
Box 746, 801 28 Gävle
Tel 026-65 56 00
www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2014
Omslagsbild: Schakt 8. Foto: Maria Björck.
Allmänt kartmaterial från Lantmäteriverket. Medgivande MS2010/01366.
ISSN 0281-3181
Print: Länsmuseet Gävleborg

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	5
Inledning.....	5
Målsättning och metod.....	6
Topografi och fornlämningsmiljö.....	7
Tidigare undersökningar.....	8
Resultat.....	8
Analyser.....	14
Tolkning.....	15
Förslag till vidare åtgärder.....	16
Referenser.....	16
Administrativa uppgifter.....	16
Bilaga 1. Schaktbeskrivningar.....	17
Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar.....	18
Bilaga 3. Äldre kartmaterial.....	24

Figur 1. Utdrag ur fastighetskartan. De potentiella boplatslägena är markerade i rött. Skala 1:100 000.

SAMMANFATTNING

Länsmuseet har utfört en särskild utredning, steg 2, i form av sökschaktsgrävning längs med väg 708, Delsbo socken, Hudiksvalls kommun i samband med trafikverkets planer på vägförstärkningar.

Beslut om arkeologisk utredning togs av Länsstyrelsen i Gävleborg (431-3034-14), då vägarbetet kommer att beröra 5 stycken potentiella boplatsslägen från stenåldern, vilka noterades i samband med en arkeologisk utredning, steg 1, som utfördes år 2011 av Stigfinnaren Arkeologi och Kulturhistoria. Undersökningsområdet utgjorde ca 10 meter på vardera sidan av vägen.

I samband med utredningen grävdes 11 stycken sökschakt med traktorgrävare. Inga boplatssindikerande anläggningar och fynd gjordes inom boplatssläge 1–4. Inom boplatssläge 5 framkom tre stycken anläggningar i form av en härd (A1), en eventuell kokgrop (A2) och en nedgrävning/grop (A3). ¹⁴C-analys av två av anläggningarna daterade härdens till folkvandringstid (400–550 e. Kr.) och den eventuella kokgropen till postreformatorisk tid (1480–1650 e. Kr.).

Boplatssläge 1 ligger inom fastigheten Skog 1:8, 75x10 meter stort. Två stycken mindre schakt grävdes inom läget i åkermark (schakt 10–11). Den naturliga jordmånen bestod av siltig moränjord.

Boplatssläge 2 ligger inom fastigheten Östertolbo 8:1, 90x10 meter stort. Två schakt grävdes inom läget i åkermark (Schakt 8–9). Den naturliga jordmånen bestod övervägande av lera/silt.

Boplatssläge 3 ligger inom fastigheten Glombo 3:1, 75x10 meter stort. Ett schakt drogs inom läget i åkermark (Schakt 7). Den naturliga jordmånen bestod av siltig moränjord. I matjorden iakttogs bitvis enstaka spridd rödgods, helglaserade av troligen saltglasyr och utan dekor, och korroderad järnspik av sentida utseende. Inga fynd tillvaratogs.

Boplatssläge 4 ligger inom fastigheterna Västanäng 2:10 och Delsbo-Svedja 14:4, 190x10 meter stort. Fyra schakt grävdes inom läget i åkermark (Schakt 3–6). Den naturliga jordmånen bestod av lera/silt.

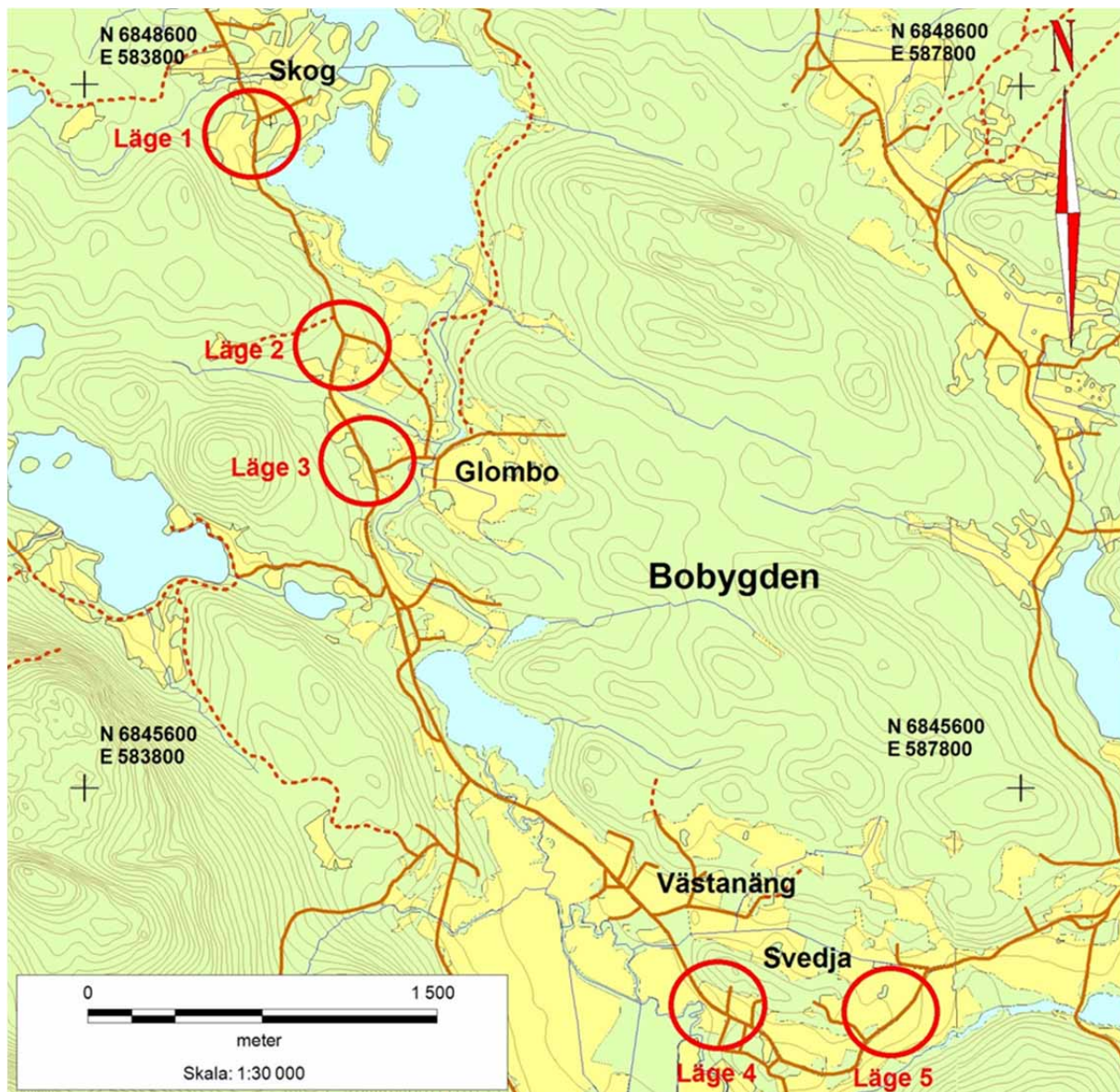
Boplatssläge 5 ligger inom fastigheten Delsbo-Svedja 1:3, 95x10 meter stort. Två schakt grävdes inom läget (Schakt 1–2), varav schakt 2 kom att grävas nedanför boplatssläget. Den naturliga jordmånen bestod av lera/silt. Inom schakt 1 framkom tre stycken anläggningar, i form av en härd (A1), en kokgrop? (A2) och en nedgrävning/grop (A3).

INLEDNING

I samband med Trafikverkets planer på vägförstärkningsarbeten utmed väg 708, genom Bobygden i Delsbo socken, Hudiksvalls kommun, utförde Länsmuseet Gävleborg en särskild utredning, steg 2, längs med vägsträckan. Beslut om utredning togs av Länsstyrelsen Gävleborg (431-3034-14), då arbetsföretaget kan komma att beröra fem stycken potentiella stenåldersboplatsslägen, vilka identifierades vid en särskild utredning, steg 1, som utfördes av Stigfinnaren Arkeologi och Kulturhistoria år 2011 (Hovanta 2011).

Steg 2 i processen gick ut på att sökschakt skulle grävas inom dessa fem potentiella boplatsslägen för att fastställa om de utgör fornlämningar eller inte.

Utredningen utfördes i juli månad år 2014 av Anders Altnér och Maria Björck. Anders Altnér har varit projektledare och rapportansvarig. Trafikverket var kostnadsansvariga för utredningen.

Figur 2. Utdrag ur fastighetskartan. Potentiella boplatslägen utefter väg 708 markerade i rött. Skala 1:30 000.

MÅLSÄTTNING OCH METOD

Målsättningen med utredningen var i första hand att ta fram besluts- och planeringsunderlag för samhällsplanering, bidra till områdets historia och kommande arkeologisk undersökning. Utredningen skulle klargöra om det fanns några fornlämningar inom de tidigare identifierade boplatslägena.

Historiska kartor studerades för att om möjligt lokalisera bebyggelse och andra anläggningar som kan komma att beröras av den planerade sökschaktsgrävningen, samt ligga som grund inför den arkeologiska utredningen.

Utredningen utfördes i form av sökschaktsgrävning inom vägarbetsområdet på ena sidan av vägen inom de potentiella boplatslägena.

Den arkeologiska utredningen kom i efterhand att kompletteras med arkivstudier vilka omfattar FMIS och Skog & Historia (Ortnamnsarkivet, Länsmuseum Gävleborg, Antikvarisk-Topografiska Arkivet, Statens Historiska Museum), samt med kartstudier vilka omfattade Lantmäteriet, SGU och Riksarkivet.

Digitala historiska kartöverlägg upprättades över områden där äldre kartmaterial förekom.

Den nu aktuella utredningen, steg 2, utfördes med hjälp av sökschaktsgrävning med maskin inom arbetsområdet för planerade vägförstärkningar.

Syftet var att klargöra huruvida lämningar efter förhistorisk bosättning eller annan aktivitet förekommer inom områdena för Boplatsläge 1–5. Utredningen skulle även göra en grov rumslig avgränsning av eventuella förhistoriska lämningar, dock endast inom arbetsområdet för de planerade vägförstärkningarna.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Landskapet består i dag av gles bebyggelse från senare delen av 1800-talet och framåt. Bebyggelsen är till större delen centrerad till byarna Skog, Glombo Västänäng, samt Svedja och Vallsta. Kunskapsläget är huvudsakligen baserat på FMIS. Relativt få arkeologiska insatser har utförts i kring Bobygden.

Trakten genom vilken väg 708 sträcker sig igenom kallas Bobygden och anses ha utgjort ett gammalt bodlandsområde, söder om Delsbo huvudbygd och därmed sekundär i förhållande till den centrala bebyggelsen kring kyrkan. På västkanten flyttade delar av hushållet ut till bodlandet. Systemet med bodland var fullt utvecklat i början av 1600-talet och gick mot sin upplösning vid mitten av 1800-talet.

Gravfält, lösfynd av ett spadformigt ämnesjärn och en eldslagningssten, och ett bitvis ålderdomligt namnskick visar att bygden varit befolkad före tillkomsten av bodlandssystemet. Järnåldersgravar kopplade till bynamn med efterleden *-sta* utgör ett tydligt tecken på att bebyggelsens ursprung delvis kan härledas till förhistorisk tid. Åtskilliga ortnamn kan också knytas till medeltiden.

Bobygden kan av allt att döma ha hyst en mindre, permanent befolkning redan under järnåldern, för att sedan genomgå en tillväxtperiod under medeltiden. Från 1500-talet fram till 1800-talet har bebyggelsen sannolikt bestått av en blandning av säsongsvis nyttjade bodlandsgårdar och bebyggelse för permanentboende.

I trakten kring Svedja by påträffades i början av 1900-talet en pilspets av svart flinta (Hälsinglands museum nr 7517). Pilspetsen kan dateras till neolitikum, yngre stenålder, och indikerar att lämningar efter bosättning och andra aktiviteter från stenåldern kan förekomma i området.

Boplatsläge 1 ligger inom fastigheten Skog 1:8.

Utredningsområdet är omkring 130 meter långt (N-S) och beläget omedelbart väster om väg 708 (figur 3). Boplatsläget ligger i öppen åkermark som sluttar västerut. På motsatta sidan av landsvägen ligger Skogs bytomt, vilken har anor från medeltiden.

Boplatsläge 2 ligger inom fastigheten Östertolbo 8:1.

Utredningsområdet är omkring 100 meter långt (NNÖ-SSV) och beläget omedelbart sydost om väg 708 (figur 4). Boplatsläget ligger i öppen åkermark på en tämligen flack plåtå med sluttningar mot syd och sydöst.

Boplatsläge 3 ligger inom fastigheten Glombo 3:1.

Utredningsområdet är omkring 80 meter långt (NNV-SSÖ) och beläget omedelbart sydväst om väg 708 (figur 5). Boplatsläget ligger i öppen åkermark med sluttningar mot väst och nordväst.

Boplatsläge 4 ligger inom fastigheterna Västänäng 2:10 och Delsbo Svedja 14:4.

Utredningsområdet är knappt 200 meter långt (NV-SÖ) och beläget omedelbart nordöst om väg 708 (figur 6). Boplatsläget ligger i tämligen flack, öppen åkermark söder om Skolhusberget.

Boplatsläge 5 ligger inom fastigheten Delsbo-Svedja 1:3.

Utredningsområdet är omkring 100 meter långt (NÖ-SV) och ligger i öppen åkermark, omedelbart nordväst om väg 708 (figur 7). Boplatsläget ligger i sydöstra delen av en tämligen flack, långsträckt förhöjning som löper från Skolhusberget i ost-sydostlig riktning mot gården Tomtan. Terrängen sluttar svagt mot norr och nordöst.

Tidigare undersökningar

2011 utförde Stigfinnaren Arkeologi och Kulturhistoria Consulting en särskild utredning, steg 1, vilken bestod av en okulär besiktning av hela sträckningen för väg 708 (Hovanta 2011). Vid utredningen identifierades, bland annat, sex möjliga boplatslägen, som utifrån topografiska förhållanden bedömdes som lämpliga lägen för förhistoriska boplatslämningar av stenålderskaraktär. Boplatsläge sex utgick i samband med att denna inte berörs av de planerade förstärkningsåtgärderna för väg 708.

RESULTAT

Totalt sökschaktgrävdes fem stycken potentiella boplatslägen. Lägena ligger alla inom vad som utgjort åkermark under senare tid.

Boplatsläge 1

På grund av kabeldragning kunde endast två stycken mindre schakt grävas inom läget (schakt 10–11, figur 3–4). Schakten grävdes i åkermark och ett på en platåliknande förhöjning strax väst om väggrenen. Inget av arkeologiskt intresse framkom i schakt eller schaktmassor. Den naturliga jordmånen bestod av siltig moränjord.

I samband med schaktningen besiktigades en yta okulärt på motsatt sida av vägen där förutsättningarna för bosättning ansågs vara bättre.

Boplatsläge 2

Två schakt grävdes inom läget (schakt 8–9, figur 5–6). Schakten grävdes i åkermark och inget av arkeologiskt intresse framkom i schakt eller schaktmassor. Den naturliga jordmånen bestod övervägande av lera/silt. I övergången mellan matjord och den naturligt förekommande jordmånen iaktogs ett tunt lager av kol/sot, bågformat och ca 1 meter brett och 0,03 m tjockt. Lagret verkade, i nederkant, följa en naturligt svagt upphöjd platå i åkermarken. Bitvis iaktogs en fiberrik mörkfärgning inom kollagret. Möjligen ett resultat av rotbrand eller möjligen senare tids svedjebruk.

Boplatsläge 3

Ett schakt drogs inom läget (schakt 7, figur 7–8). Schaktet grävdes i åkermark och inget av arkeologiskt intresse framkom i schakt eller schaktmassor. Den naturliga jordmånen bestod av siltig moränjord. I matjorden iaktogs bitvis enstaka

fragment av spridd rödgods, helglaserade av troligen saltglasyr och utan dekor, och korroderad järnspik av sentida utseende. Inga fynd tillvaratogs.

Boplatsläge 4

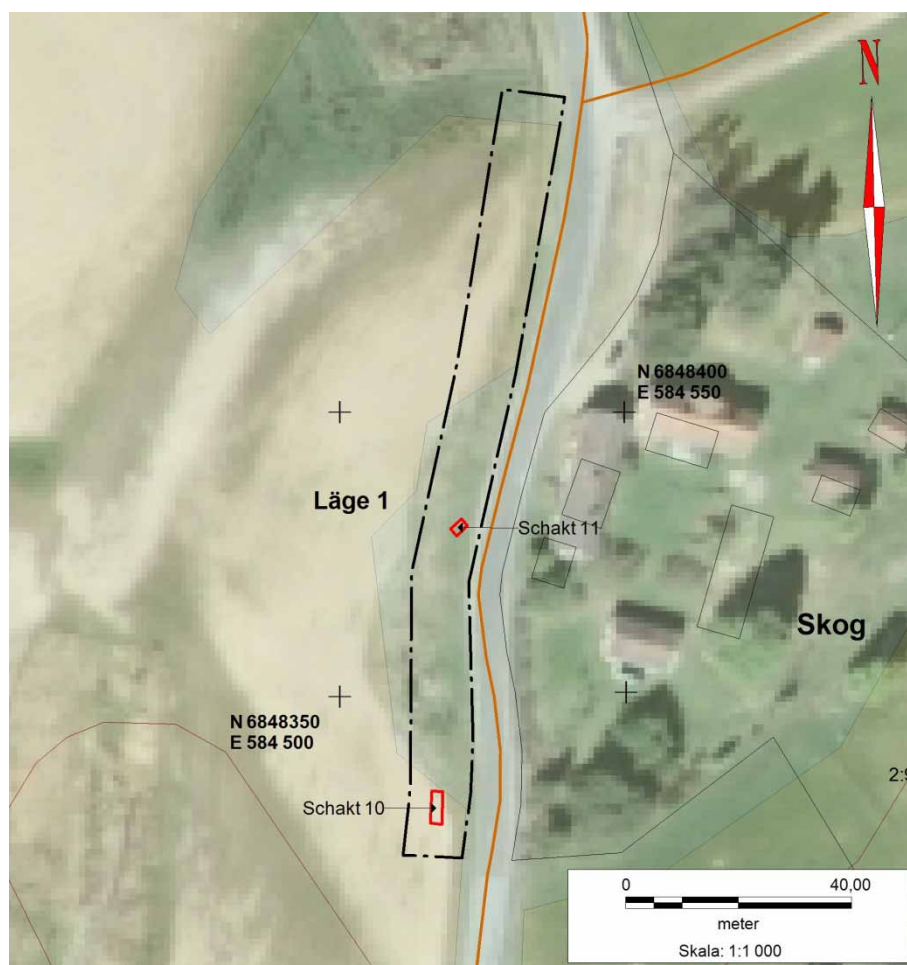
Fyra schakt grävdes inom läget (schakt 3–6, figur 9–10). Schakten grävdes i åkermark och inget av arkeologiskt intresse framkom i schakt eller schaktmassor. Den naturliga jordmånen bestod av lera/silt.

Boplatsläge 5

Två schakt grävdes inom läget (schakt 1–2, figur 11–12), varav schakt 2 kom att grävas nedanför boplatsläget. Den naturliga jordmånen bestod av lera/silt.

Inom schakt 1 framkom tre stycken anläggningar, i form av en hård (A1), en skärvstensgrop/kokgrop? (A2) och en nedgrävning/grop (A3). Kolprov togs ur härden och kokgropen. Härden har daterats till folkvandringstid (400–550 e. Kr.) och kokgropen till senmedeltid – efterreformatorisk tid (1480–1650 e. Kr.). Den senare dateringen har ifrågasatt tolkningen om att anläggningen utgjort en kokgrop.

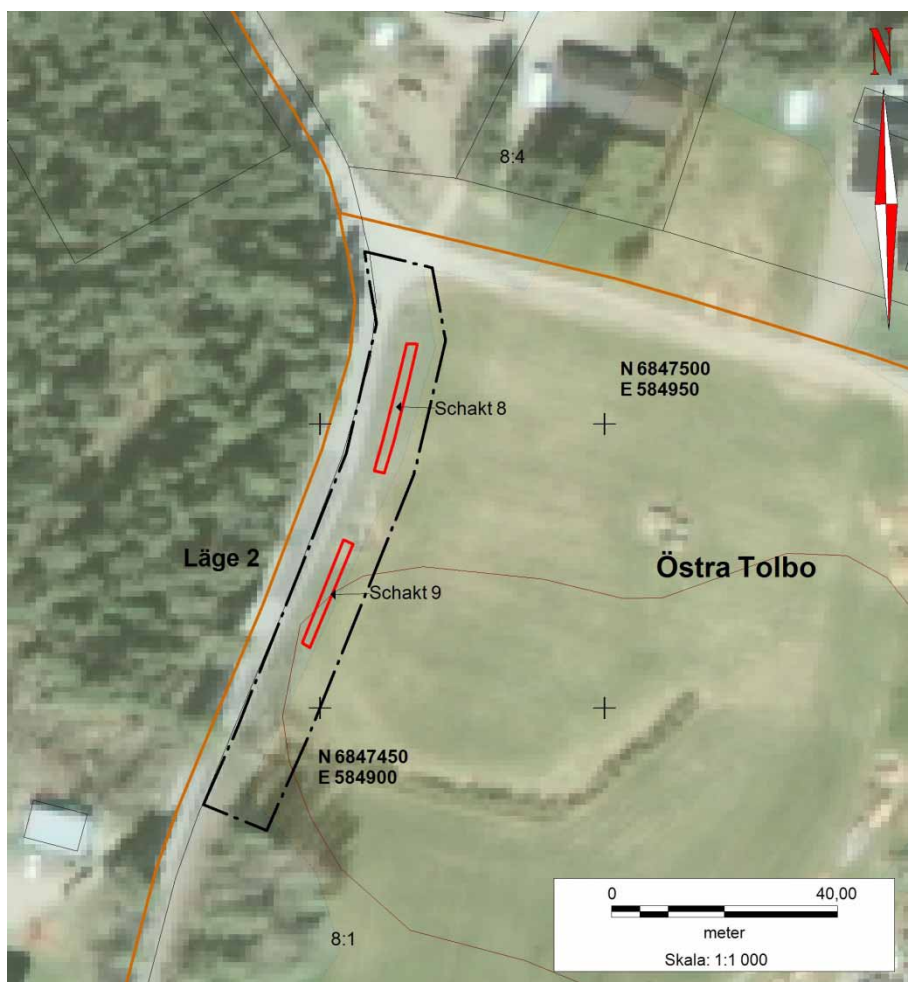
Det har inte gått att avgöra om anläggningarna har ingått i några större konstruktioner, till exempel en huskonstruktion. Härder och nedgrävningar förekommer dock frekvent utan att behöva tillskrivas någon fast bebyggelse. Dateringarna talar dock för en lång kontinuitet i området med ett ursprung i åtminstone folkvandringstid (400–500-talet e. Kr.).

Figur 3. Utdrag ur fastighetskartan. Svart streckad linje markerar boplatsläge 1. Schakten markerade i rött. Skala 1:1 000.

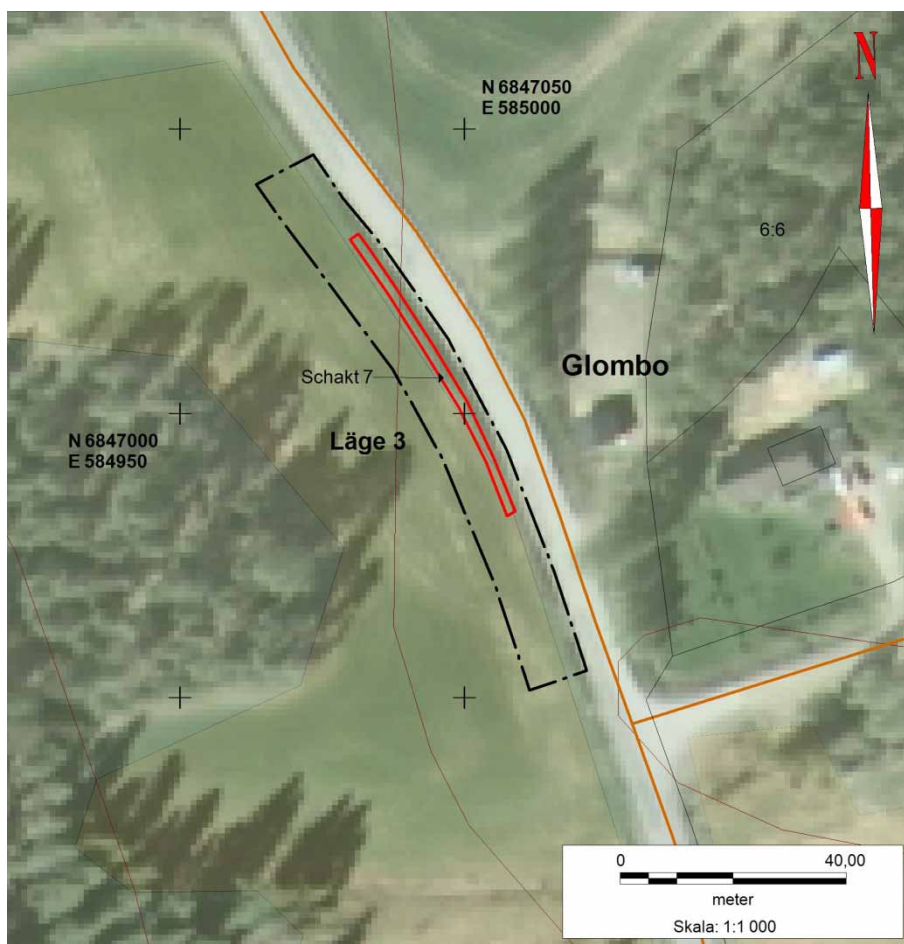
Figur 4. Schakt 11. Foto: Anders Altner.

Figur 5. Utdrag ur fastighetskartan. Svart streckad linje markerar boplatsläge 2. Schakten markerade i rött. Skala 1:1 000.

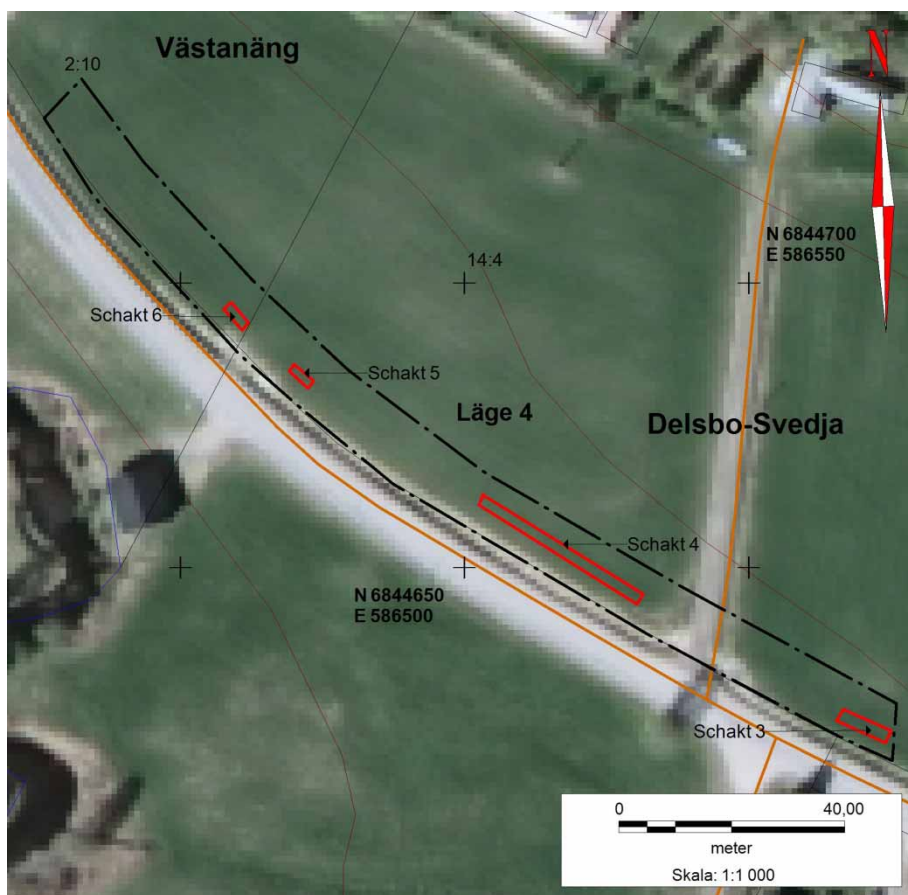
Figur 6. Schakt 9. Foto: Maria Björck.

Figur 7. Utdrag ur fastighetskartan. Svart streckad linje markerar boplatsläge 3. Schaktet markerat i rött. Skala 1:1 000.

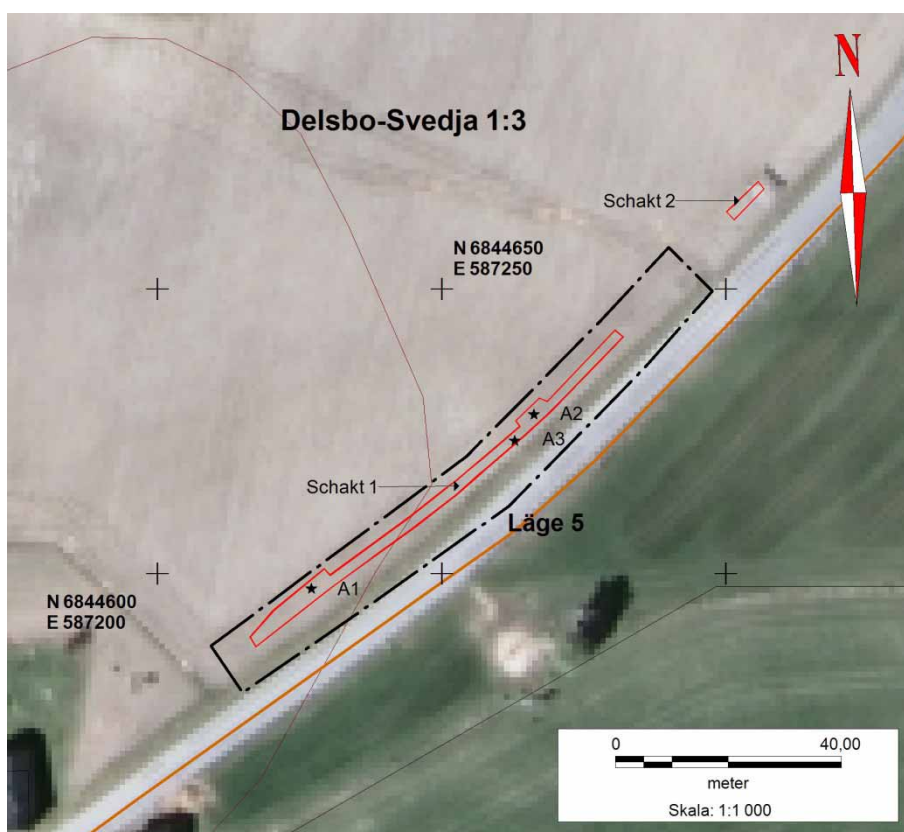
Figur 8. Schakt 3. Foto: Anders Altner.

Figur 9. Utdrag ur fastighetskartan. Svart streckad linje markerar boplatsläge 4. Schakten markerade i rött. Skala 1:1 000.

Figur 10. Schakt 4. Foto: Maria Björck.

Figur 11. Utdrag ur fastighetskartan. Svart streckad linje markerar boplatsläge 4. Schakten markerade i rött. Påträffade anläggningar är markerade med svarta stjärnor. Skala 1:1 000.

Figur 12. Vy över schakt 1. Foto: Maria Björck.

Analys

Vedartsanalys

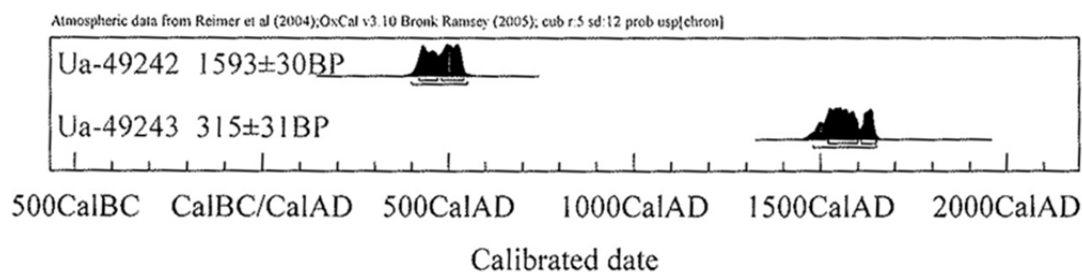
Två kolprov skickades till Vedlab i Glava för vedartsanalys, proverna togs ur A1 härd och A2 initialt tolkat som kokgrop. Resultatet av analysen visade att kolproverna härstammade från trädslaget al, gran och tall (Vedlab rapport 1464, figur 13).

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.
1		Härd	12,7 g	0,6 g 3 bitar	Al 3 bitar	Al 26mg
2		Kokgrop	7,2 g	0,9 g 14 bitar	Gran 6 bitar Tall 8 bitar	Gran 40mg

Figur 13. Vedartsanalysen visade att kolprovet från härden bestod av al, vilket bör ge en tillförlitlig datering. Kolprovet från den initialt tolkade kokgropen bestod av gran och tall och kan ge en hög egenålder, vilket kan påverka dateringen. Vedlab rapport 1464.

¹⁴C-analys

Två kolprov har daterats vid Ångströmlaboratoriet i Uppsala (Figur 14–15).

Figur 14. ¹⁴C-datering utförd på Ångströmlaboratoriet i Uppsala, daterar härden A1 till folkvandringstid och den initialt tolkade kokgropen A2 till sen medeltid-post reformatörisk tid.

Prov Nr	Anläggning	14C ålder BP	Kalibrerade år	Sannolikhet	Trädslag
Ua-49242	A1 Härd	1593+-30	400–500 e.Kr.	95.4 %	Al
Ua-49243	A2 Kokgrop	315+-31	1480–1650 e.Kr.	95.4 %	Gran

Figur 15. Tabell över ¹⁴C-dateringarna.

TOLKNING

Härd (A1)

Anläggningen utgör en traditionell härd. Inga kringliggande anläggningar påträffades inom schaktet vilket kan tala för att den inte ingått i en huskonstruktion. Eventuellt utgör härden ett resultat av tillfällig vistelse i området eller en indikator på att det i närområdet till boplatssläge 5 kan finnas en boplatst från järnåldern.

Skärvtensgrop (A2)

Anläggningens funktion är svår att tolka. Initialt tolkades anläggningen som en kokgrop, då möjligen tillhörande perioden stenålder till järnålder, men kokgropar består vanligen inte av så pass mycket sten som anläggningen innehöll. ¹⁴C-dateringen talar också emot att anläggningen utgjort en äldre traditionell kokgrop.

Eventuellt kan anläggningen utgöra någon typ av 1) Nedgrävd stensatt härd, raserad. 2) Typ av ugn till att torka kött/fisk eller spannmål. 3) Typ av grop/ugn i relation till hantverk.

Skärvtensgropar har förekommit i Sverige från förhistorisk tid - in i nutid. Dessa har använts till att torka kött, dels för att konsumera det eller för att kunna transportera det. En skärvtensgrop består av en grävd grop och i botten uppfördes brasan. På brasan lades ett lager sten (Löthman 1973). Och gropen täcktes med ett lager av sura grenar på vilket köttet placerades. Denna konstruktion kunde övertäckas med näver och torv. Värmen från de heta stenarna drog ut vätskan ur de torkade köttstyckena (Löthman 1986).

Eventuellt kan anläggningen ha använts till att framställa talg till belysning och värme. Med hjälp av glödgade stenar utvann man talg ur inälvor och annat slaktavfall (Tegengren 1970).

Säljägarna under 1500-talet försökte att så nära fångstplatsen som möjligt utvinna tran ur sälspäcket genom att slänga detta varvtals med glödande stenar i stora gropar och därigenom genast förvandla späcket till gångbar handelsvara. Enligt Tegengren (1970) är det troligt att groparna i de stora älgmarkerna i mellersta Sverige tjänat ett likadant ändamål. Röken från härden kan även ha en konserverande effekt vid torkning av kött och fisk. Konstruktionen lämpar sig väl till torkning av spannmål, rumsuppvärmning, matlagning, vid utvinning av talg, eller då öppen eld inte kan användas på grund av brandrisk.

Enligt Hvarfner (1963) är eldning i grop bränslebesparande och förblev värmegivande i upp emot ett dygn.

I Finland har ett experiment utförts genom att jämföra två olika typer av hårdar och deras förmåga att lagra värme. Den ena var en grophärd och den andra en traditionell härd med ett lager sten under. Båda hårdarna hade samma mängd ved och antändes samtidigt. Grophärden var helt utbrunnen efter 1,5 timme och härden efter två timmar. Försöket visade att grophärden svalnade 2–3 timmar långsammare än härden (Vikkula 1993). Grophärden kan, utöver matberedning, värma upp en bostad under natten, vilket kan behövas under vinterhalvåret.

Inga kringliggande anläggningar påträffades inom schaktet vilket kan tala för att anläggningen inte ingått i en större konstruktion, till exempel ett hus.

Nedgrävning (A3)

Det har inte gått att avgöra nedgrävningens funktion eller ålder. Inga fynd framkom inom anläggningen. Enstaka kol iakttogs i fyllningen men togs inte tillvara för en eventuell ¹⁴C-analys då detta inte stod i proportion till utredningen eller att det i slutänden skulle resulterat i en pålitlig datering, samt då det helt

enkelt kan röra sig om ett avtryck efter sten som tagits med plogen och återfyllts med matjord och kol från annan aktivitet i området.

FÖRSLAG TILL VIDARE ÅTGÄRDER

I dialog med Länsstyrelsen anser Länsmuseum att inga ytterligare åtgärder är nödvändiga i samband med de planerade vägförbättringarna av Väg 708 genom Bobygden.

REFERENSER

Hovanta, E. 2011. *Väg 708 genom Bobygden*, arkeologisk utredning och kulturvärdesanalys 2011. Arkeologi och kulturhistoria 35.

Hvarfner, H. 1963. *Storkok vid Holmajärvi*. Norrbotten 1963: 215-222.

Löthman, L. 1973. 1970-72 års fornminnesinventering i Överkalix. *Överkalix Hembygdsförenings årsbok*, 1973: 13-28.

Löthman, L. 1986. Skärvtensanläggningar i södra Lappland. *Studier i norrländsk forntid*. Acta Bothniensia Occidentalis. Skrifter i västerbottensk kulturhistoria II: 37-46.

Tegengren, H. 1970. *Fångstmän och amasoner. Säsongsflyttningar inom äldre jägar- och fiskarsamhällen*. Norrbotten 1970: 95-148.

Vikkula, A. 1993. The pit hearth of the Tyttöpuisto type- a non reusable fireplace? *Fennoscandia Archaeologica X*. Arkeologiska sällskapet i Finland. Helsinki 1993.

Övriga källor

FMIS

Storskiftes- och delningskartan från 1762 (Lantmäteriet: V9-1:4).

Laga skifteskartan från 1848 (Lantmäteriet: V9-1:8).

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr: 431-3034-14

Länsmuseum Gävleborgs dnr: 2021/320

Uppdragsgivare: Trafikverket

Undersökningstid: 1 - 2 Aug 2014

Projektledare: Anders Altner

Fältpersonal: Maria Björck, Anders Altner

Fastighet: Väg 708

Socken: Delsbo

Kommun: Hudiksvall

Koordinatsystem: Sweref 99 TM

Kartblad: Ekonomiska kartan blad 68F 4iN, 68F 4iS

Höjdsystem: RH 2000

Undersökt yta: 497 m²

Arkeologtimmar: 36 timmar

Digitala mätningar: GPS

Dokumentationsmaterial: Förvaras på Länsmuseum Gävleborg

Fynd: Inga fynd tillvaratogs.

BILAGA 1. SCHAKTBESKRIVNINGAR

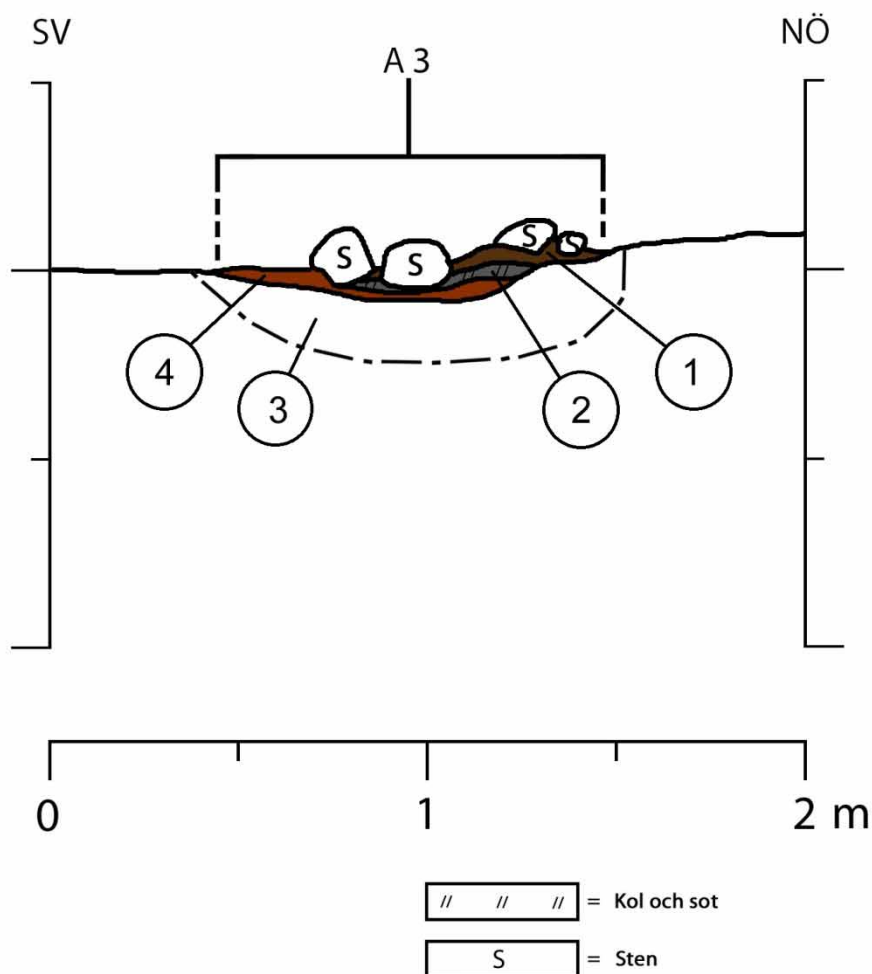
Schakt	Längd	Bredd	Djup	Beskrivning	Naturlig jord	Koordinat
1	85 m	1,6–3,2 m	0,4 m dj	Grävdes i åkermark. NV om väg. 3 anläggningar påträffades. A1 Hård, A2 Skärvtensgrop och A3 Nedgrävning.	Morän, mjäla	N 6844615 E 587253
2	8 m	1,6 m	0,4 m dj	Grävdes i åkermark. NV om väg.	Morän, mjäla	N 6844665 E 587302
3	10 m	1,6 m	0,25 m dj	Grävdes i åkermark. ÖNÖ om väg.	Morän, mjäla	N 6844623 E 586570
4	33 m	1,6 m	0,35–0,45 m dj	Grävdes i åkermark. ÖNÖ om väg.	Morän, mjäla	N 6844654 E 586517
5	4,5 m	1,6 m	0,25 m dj	Grävdes i åkermark. NÖ om väg.	Morän, mjäla	N 6844684 E 586471
6	4,5 m	1,6 m	0,25 m dj	Grävdes i åkermark. NÖ om väg..	Morän, mjäla	N 6844694 E 586459
7	56 m	1,6 m	0,3–0,5 m dj	Grävdes i åkermark. VSV om väg.	Morän, mjäla	N 6847006 E 584996
8	23 m	1,6 m	0,2–0,25 m dj	Grävdes i åkermark. ÖSÖ om väg.	Morän, mjäla	N 6847502 E 584913
9	20 m	1,6 m	0,3–0,6 m dj	Grävdes i åkermark. ÖSÖ om väg.	Morän, mjäla	N 6847469 E 584901
10	6 m	1,6 m	0,35 m dj	Grävdes i åkermark. V om väg.	Morän, mjäla	N 6848330 E 584516
11	2,5 m	1,6 m	0,2 m dj	Grävdes i åkermark. VNV om väg.	Morän, mjäla	N 6848379 E 584520

Figur 16. Tabell över grävda schakt i samband med sökschaktsgrävningen av boplatslägena 1–5 inom arbetsområde till väg 708.

BILAGA 2. ANLÄGGNINGSBESKRIVNINGAR

A1 Härd

Härd, oval i plan, 0,8x0,6 meter stor (NV-SÖ) och 0,15 m djup. Lätt skålförmad i profil (Figur 17–18). Fyllnaden utgjordes av kantig sten, natursten och enstaka skörbränd sten och kol. Ett kolprov togs ur härden och har skickats till vedartsanalys och ¹⁴C-datering. Vedartsanalysen har visat att man använt al som bränsle (Figur 13). Härden har daterats till folkvandringstid (400–500 e. Kr, figur 14–15).

Figur 17. Härd A1 i profil. Skala 1:20.

Lagerbeskrivning:

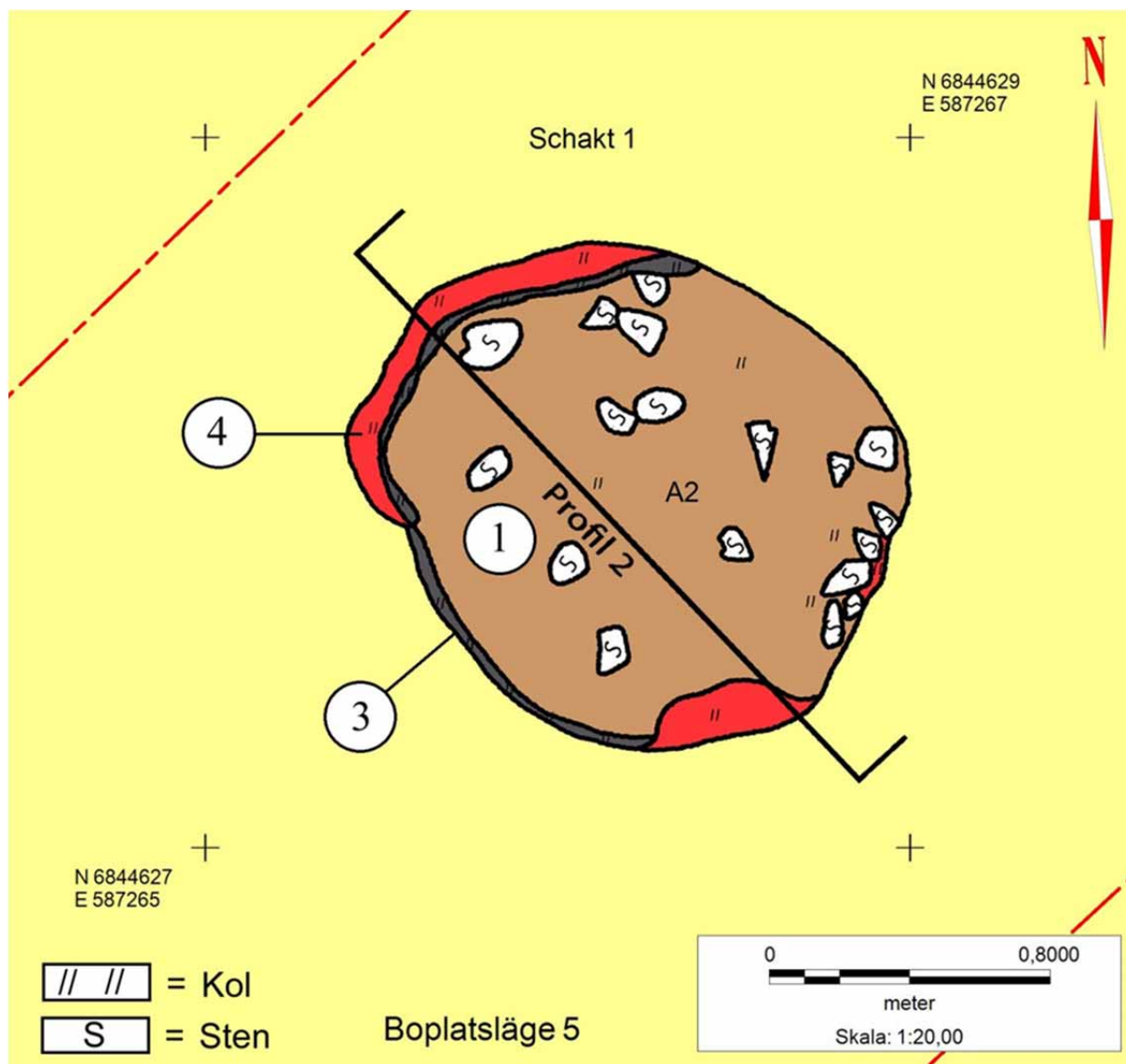
1. Brun något humös mjäla.
2. Gråbrunt sotlager.
3. Brunröd mjäla (Värme påverkad).
4. Naturligt förekommande ljusgul mjäla.

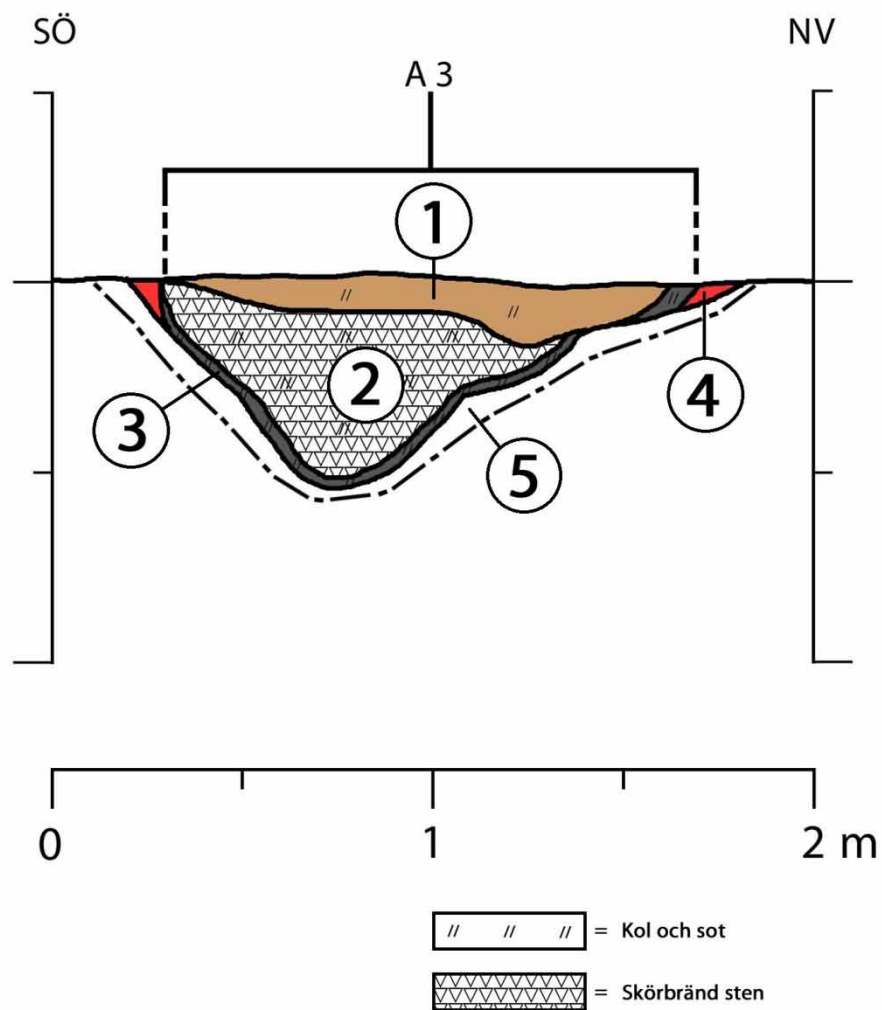
Figur 18. Härd A1 i profil. Skala 1:20.

A2 Kokgrop/skärvstensgrop

Skärvstensgrop, oval i plan, 1,5x1,4 meter stor (SV-NÖ) och 0,55 meter djup (Figur 14). Något skålförmad i profil (Figur 19–21). Fyllnaden utgjordes av skörbränd skärvig sten med en mindre mängd kol. Ett kolprov togs ur skärvstensgropen och har skickats till vedartsanalys och ¹⁴C-datering. Vedartsanalysen har visat att man använt gran och tall som bränsle (Figur 13). Skärvstensgropen har daterats till postreformatorisk tid (1480–1650 e. Kr, figur 14–15).

Figur 19. Skärvstensgrop A2. Skala 1:20. (Se lagerbeskrivning till figur 20.)

Figur 20. Skärvstensgrop A2 i profil. Skala 1:20.

Lagerbeskrivning:

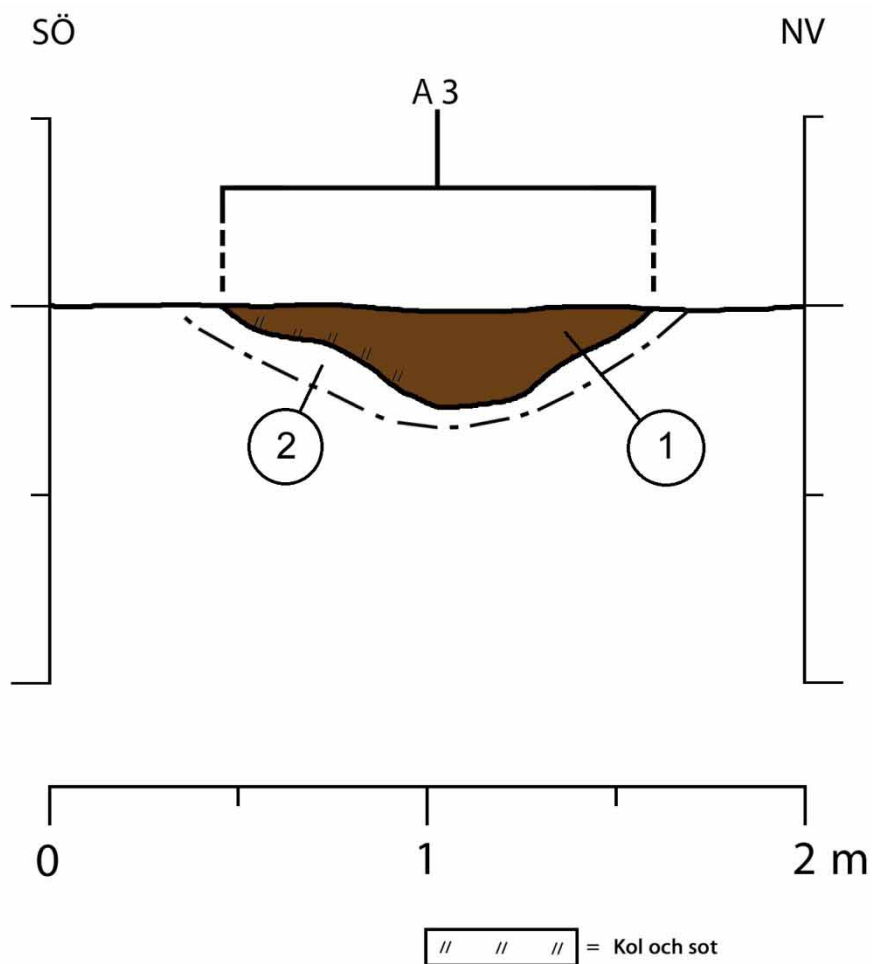
1. Ljusbrun något humös mjäla med enstaka natursten och skörbränd sten.
2. Övervägande skörbränd och skärvsten med enstaka inblandning av kol och sot.
3. Gråbrunt lager av kol och sot.
4. Brunröd mjäla (värmepåverkad).
5. Naturligt förekommande ljusgul mjäla.

Figur 21. Skärvstensgrop A2 i profil. Foto: Anders Altner.

A3 Nedgrävning

Nedgrävning, oval i plan, 1,1x0,8 meter stor (NV-SÖ) och 0,32 meter djup. Något skålförmad i profil (Figur 22–23). Fyllnaden utgjordes av brungrå humös mjäla med fläckvis inblandning av kol.

Figur 22. Nedgrävning A3 i profil. Skala 1:20.

Lagerbeskrivning:

1. Brungrå humös mjäla med fläckvis inblandning av mjäla.
2. Naturligt förekommande ljusgul mjäla.

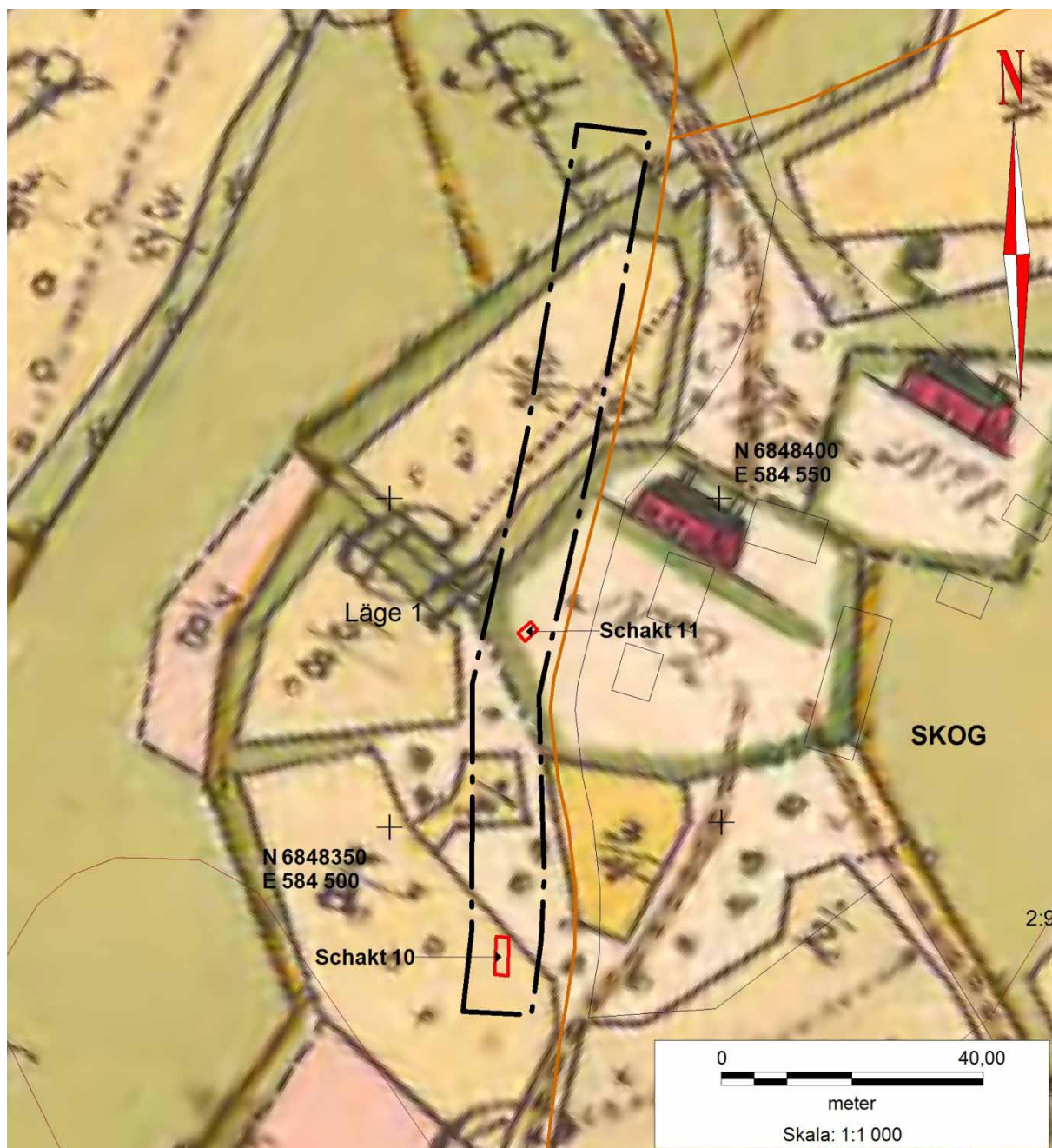

Figur 23. Nedgrävning A3 i profil. Foto: Anders Altner.

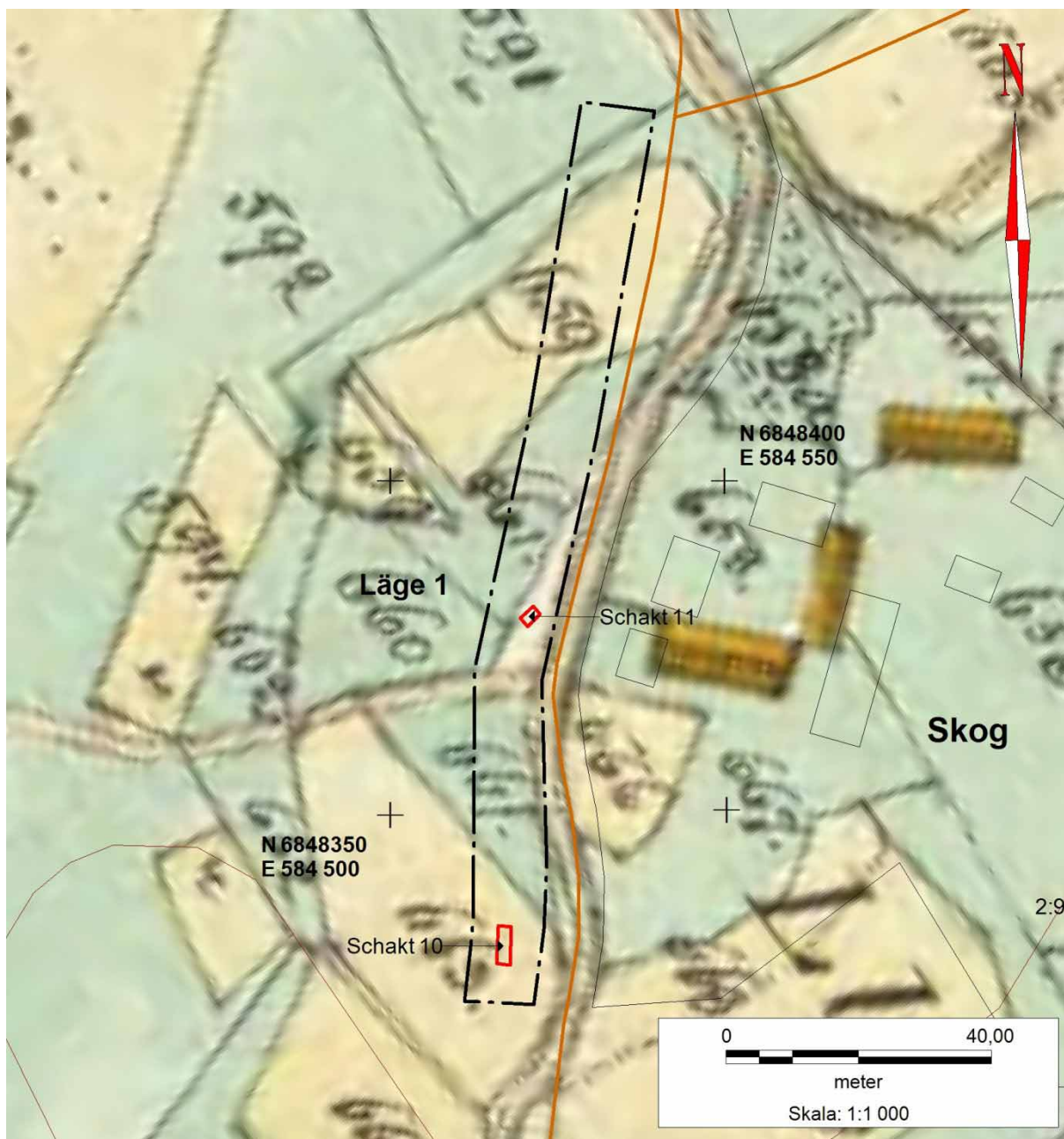
BILAGA 3. ÄLDRE KARTMATERIAL

Boplatsläge 1 ligger inom fastigheten Skog 1:8.

Utredningsområdet är omkring 130 meter långt (N-S) och beläget omedelbart väster om väg 708 (figur 3–4, 24, 25). Boplatsläget ligger i öppen åkermark som sluttar västerut. På motsatta sidan av landsvägen ligger Skogs bytomt, vilken har anor från medeltiden.

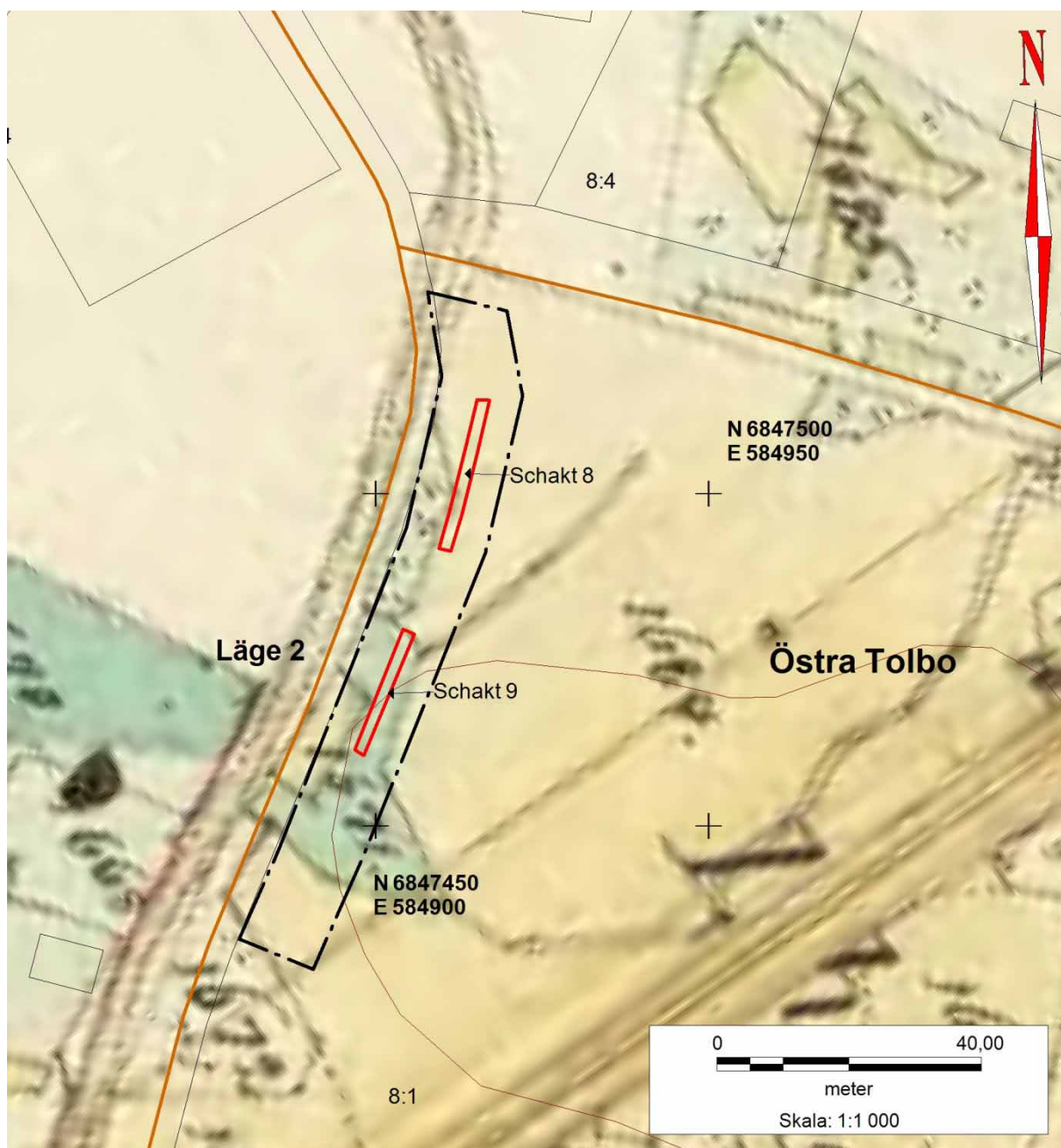
Figur 24. Utdrag ur fastighetskartan. I bakgrunden ligger storskiftes- och delningskartan från 1762 (V9-1:4). Skala 1:1 000.

Figur 25. Utdrag ur fastighetskartan. I bakgrunden ligger laga skifteskartan från 1848 (V9-1:8). Skala 1:1 000.

Boplatsläge 2 ligger inom fastigheten Östertolbo 8:1.

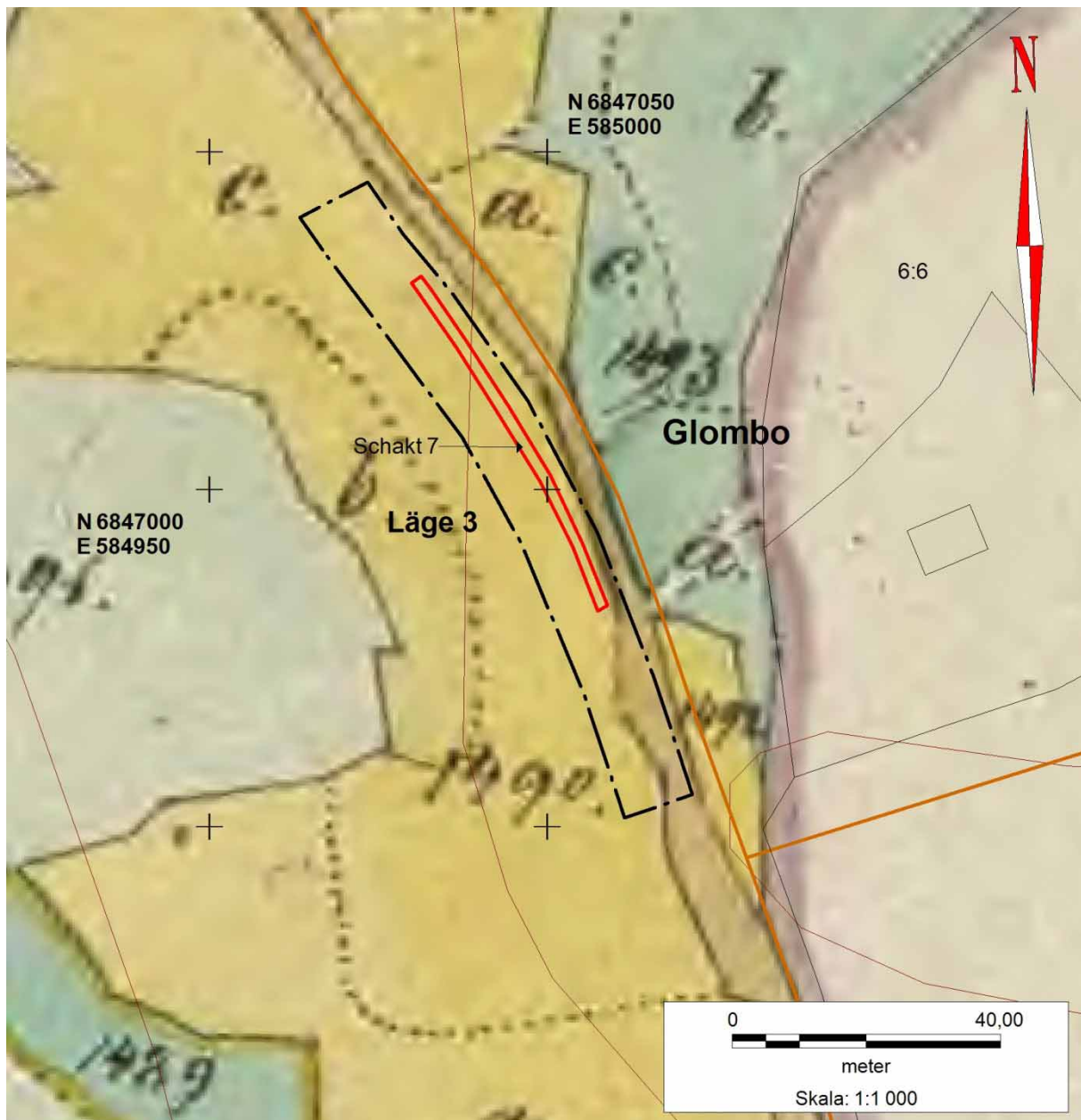
Utredningsområdet är omkring 100 meter långt (NNO-SSV) och beläget omedelbart sydost om väg 708 (figur 5–6, 26). Boplatsläget ligger i öppen åkermark på en tämligen flack plåtå med sluttningar mot syd och sydost.

Figur 26. Utdrag ur fastighetskartan. I bakgrunden ligger laga skifteskartan från 1848 (V9-1:8). Skala 1:1 000.

Boplatsläge 3 ligger inom fastigheten Glombo 3:1.

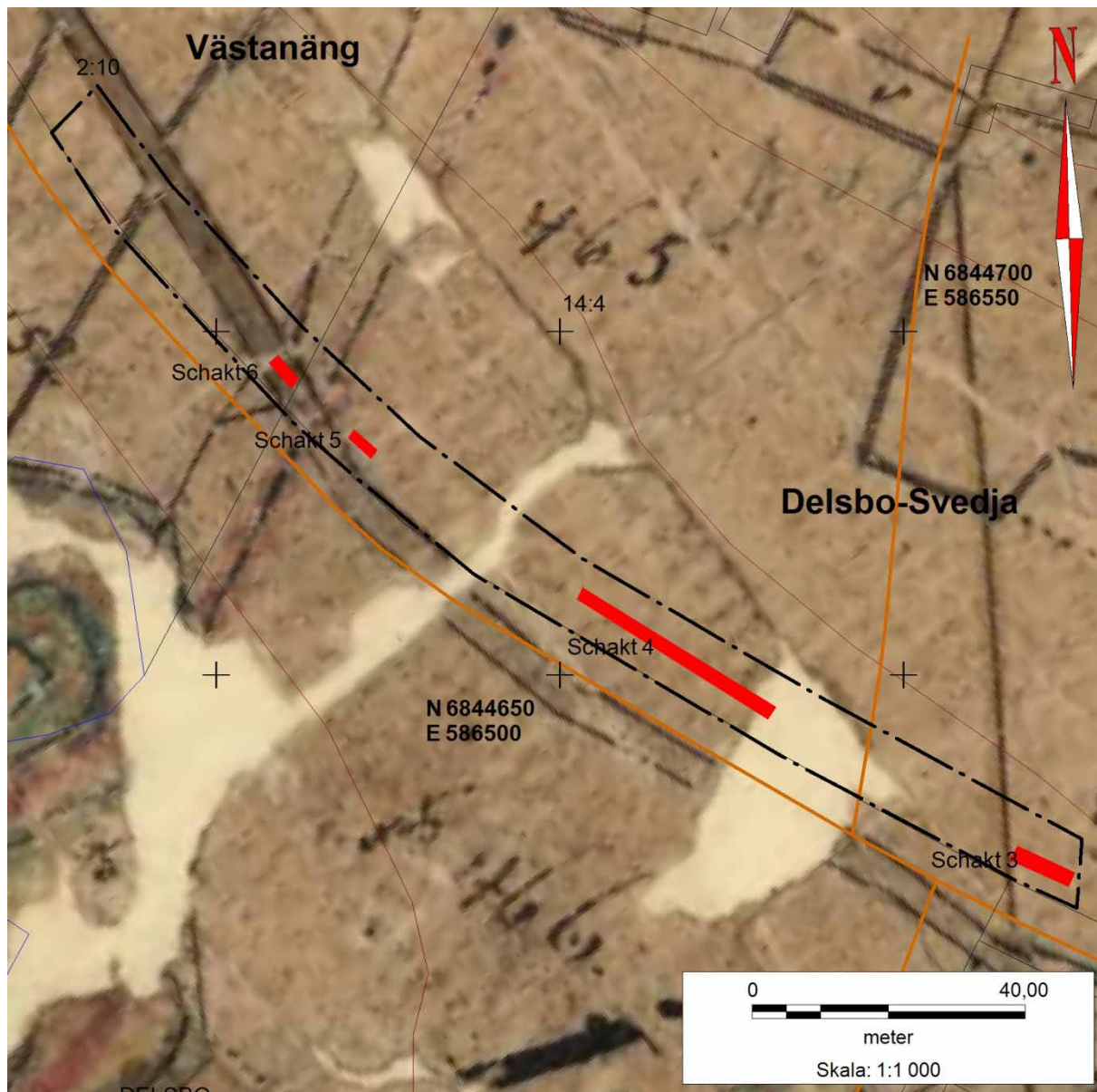
Utredningsområdet är omkring 80 meter långt (NNV-SSO) och beläget omedelbart sydväst om väg 708 (figur 7–8, 27). Boplatsläget ligger i öppen åkermark med sluttningar mot väst och nordväst.

Figur 27. Utdrag ur fastighetskartan. I bakgrunden ligger laga skifteskartan från 1848 (V9-1:8). Skala 1:1 000.

Boplatsläge 4 ligger inom fastigheterna Västnäng 2:10 och Delsbo Svedja 14:4.

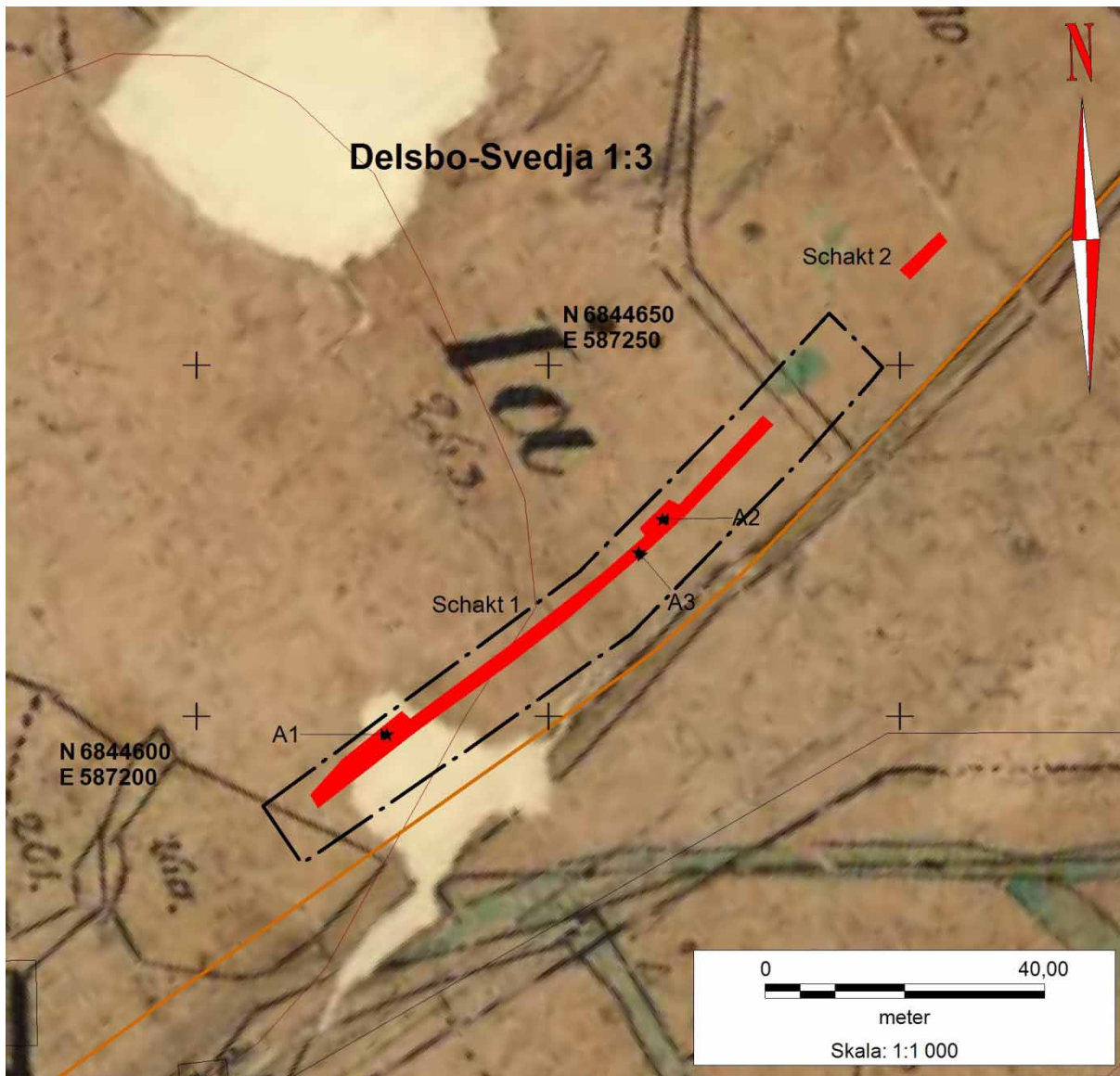
Utredningsområdet är knappt 200 meter långt (NV-SO) och beläget omedelbart nordost om väg 708 (figur 9–10, 28). Boplatsläget ligger i tämligen flack, öppen åkermark söder om Skolhusberget.

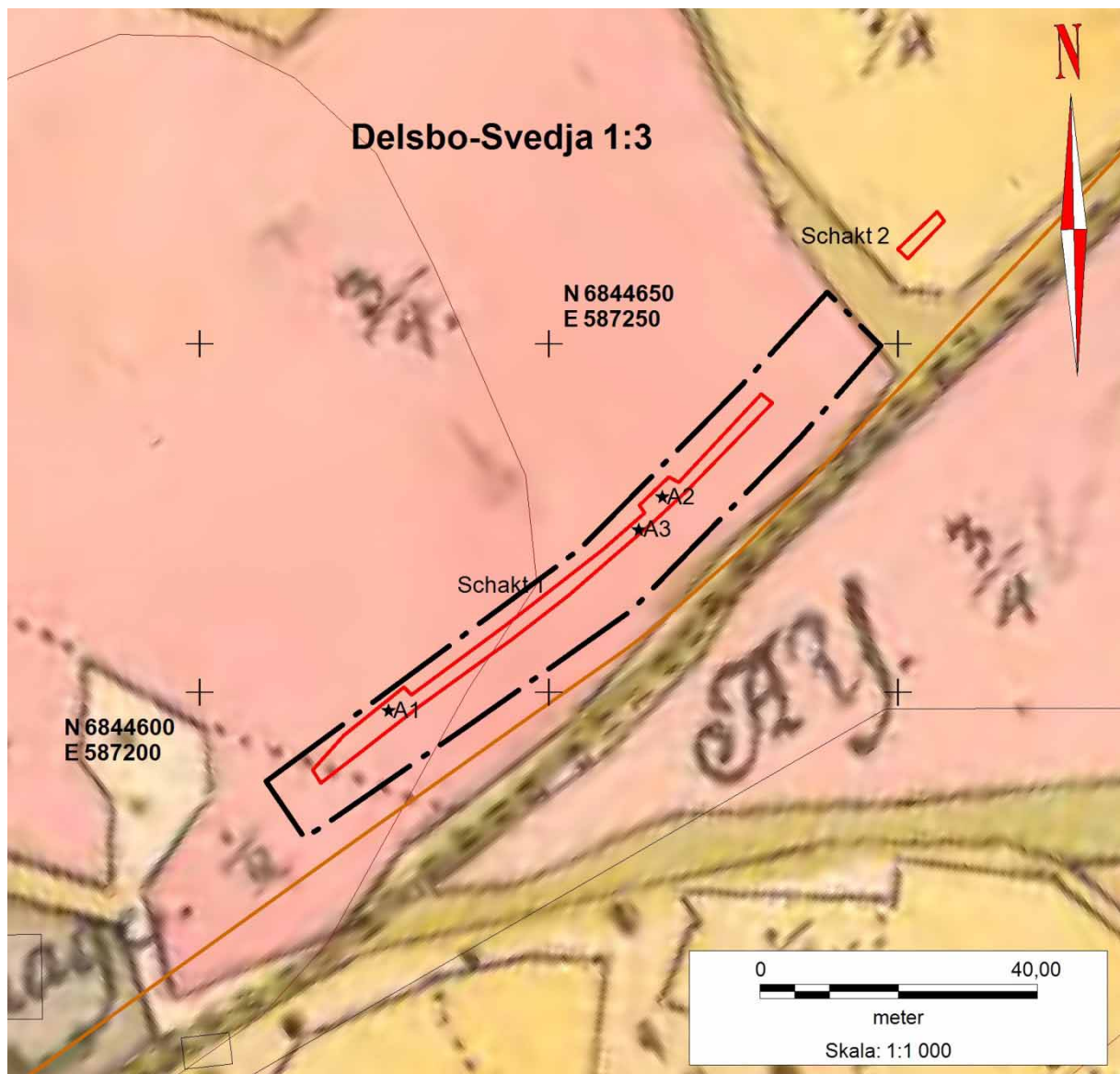
Figur 28. Utdrag ur fastighetskartan. I bakgrunden ligger laga skifteskartan från 1848 (V9-1:8). Skala 1:1 000.

Boplatsläge 5 ligger inom fastigheten Delsbo-Svedja 1:3.

Utredningsområdet är omkring 100 meter långt (NO-SV) och ligger i öppen åkermark, omedelbart nordväst om väg 708 (figur 11–12, 29–30). Boplatsläget är beläget i sydöstra delen av en tämligen flack, långsträckt förhöjning som löper från Skolhusberget i ost-sydostlig riktning mot gården Tomtan. Terrängen sluttar svagt mot nord och nordost.

Figur 29. Utdrag ur fastighetskartan. I bakgrunden ligger laga skifteskartan från 1848 (V9-1:8). Skala 1:1 000.

Figur 30. Utdrag ur fastighetskartan. I bakgrunden ligger storskiftes- och delningskartan från 1762 (V9-1:4). Skala 1:1 000.

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG, BOX 746, 801 28 GÄVLE · TEL 026-65 56 00. WWW.LANSMUSEETGAVLEBORG.SE
BESÖKSADRESS: SÖDRA STRANDGATAN 20, GÄVLE